Onderhuidse defibrillator (S-ICD)

Het wisselen van de S-ICD

Naar het ziekenhuis? Lees eerst de informatie op www.asz.nl/brmo.

albert schweitzer

Inleiding

Binnenkort wordt bij u een S-ICD gewisseld.

S-ICD is de afkorting van Subcutane (=onderhuidse) Inwendige Cardioverter Defibrillator. In deze folder leest u meer over de wissel van de S-ICD.

Beleving
We proberen zo goed mogelijk aan te geven wat u kunt verwachten aan ongemak of pijn als u een behandeling krijgt. Toch beleeft ieder mens dat anders en op zijn eigen manier. Vertel het ons als u ergens tegenop ziet of ongerust bent, dan kunnen we daar nog extra rekening mee houden.

Wat is het wisselen van een S-ICD?

Een S-ICD is een apparaatje met een afmeting van ongeveer
83 mm x 69 mm x 13 mm.
De nieuwe S-ICD wordt onder de huid, weer aan de linkerzijde van uw borstkas geplaatst. Als het mogelijk is, wordt dezelfde pocket gebruikt. De cardioloog neemt de oude S-ICD eruit, maakt deze los van de elektroden en controleert of deze nog in orde is. Als de elektrode intact is en goed werkt, wordt deze aangesloten op de nieuwe S-ICD. Af en toe komt het voor dat de elektrode vervangen moet worden. Na de S-ICD-wissel mag u na ongeveer 2 uur naar huis. U krijgt een afspraak voor over 7-10 dagen bij de S-ICD-specialist.

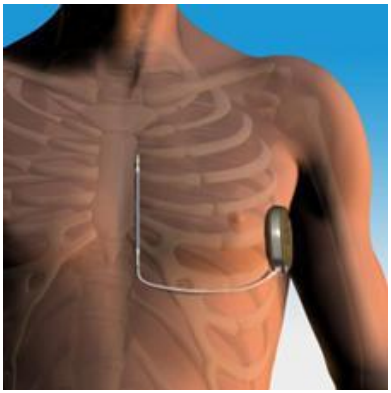

Afbeelding 1: De plaats van de S-ICD

Voorbereiding

De wissel gebeurt op de behandelkamer naast afdeling Dagbehandeling G1 op locatie Dordwijk.

Als u al bent opgenomen in het ziekenhuis, vindt de voorbereiding plaats op de verpleegafdeling.
Als u van huis komt, dan meldt u zich op de afgesproken tijd op Dagbehandeling G1, locatie Dordwijk.

Vervoer naar huis regelen
Na de wissel mag u zelf geen voertuig besturen en geen gebruik maken van het openbaar vervoer. We raden u daarom aan om op tijd vervoer naar huis te regelen. De S-ICD-technicus bespreekt met u tijdens uw afspraak op de polikliniek, na de wissel, wanneer u weer een voertuig mag besturen. Houdt u er rekening mee dat er wettelijke regels gelden voor het besturen van een voertuig na een S-ICD-wissel.

Voor een S-ICD-wissel hoeft u **niet** nuchter te zijn, u wordt tijdens de behandeling plaatselijk verdoofd.

Heeft u diabetes?
Heeft u diabetes mellitus en slikt u daarvoor medicijnen of spuit u insuline, dan kunt u deze gewoon gebruiken zoals u gewend bent. *Neem uw medicijnen en/of insulinepen, met bijbehorende naaldjes, altijd mee naar het ziekenhuis!*

Bloedverdunners
Als u bloedverdunners gebruikt, gelden de volgende instructies:

- Acenocoumerol (Sintrommitis) of fenprocoumon (Marcoumar): U hoort van de cardioloog òf en wanneer u hier tijdelijk mee moet stoppen. Als u moet stoppen geven wij dit door aan de Trombosedienst.
- (D)OAC's**,** zoals dabigatran (Pradaxa) of apixaban (Eliquis), rivaroxaban (Xarelto) en edoxaban (Lixiana): Uw cardioloog vertelt u òf en wanneer u hier tijdelijk mee moet stoppen.
- Overige bloedverdunnende medicijnen zoals clopidrogel (Plavix), acetylsalicylzuur (Aspirine), carbasalaatcalcium (Ascal), prasugrel (Efient) of ticagrelor (Brilique): Deze moet u blijven innemen zoals u gewend bent.

Heeft u vragen of twijfels over het innemen van uw medicijnen? Bel dan naar afdeling G1 van het Albert Schweitzer ziekenhuis, tel. (078) 654 29 52.

Bloedafname
Als u Sintrommitis (Acenocoumarol) of Marcoumar (Fenprocoumon) gebruikt is het belangrijk om te weten hoelang het duurt voordat uw bloed stolt. Dit is de zogeheten INR-waarde.

Daarom moet op de dag van opname uw bloed worden onderzocht, vóór u naar de afdeling komt. (Let op: voor de andere bloedverdunners hoeft u geen bloed te laten prikken).

Het secretariaat van de Cardiologie stuurt u per post of digitaal de laboratoriumbrief, samen met de brief voor uw opname.
U komt 45 minuten voor de aangegeven tijd in de brief naar de afdeling Bloedafname in het ziekenhuis om bloed te laten prikken.
De afdeling Bloedafname gaat om 07.00 uur open.
Als u zich tussen 07.30- 08.30 uur moet melden, probeer dan op tijd bij de Bloedafname te zijn. Op de laboratoriumbrief staat dat het spoed is. Druk bij de afdeling bloedafname op de zogeheten cito-knop.

Meenemen naar het ziekenhuis

- Alle medicijnen die u gebruikt in de originele medicijnstrip.
- Voor 24 uur medicijnen en uw actuele medicijnlijst. Deze lijst kunt u krijgen bij uw apotheek. Het is belangrijk dat u deze lijst meebrengt. We scannen de lijst en voegen deze toe aan uw digitale patiëntendossier.
- Als u medicijnen slikt van de trombosedienst, neemt u dan ook de medicijnkaart van de trombosedienst mee.
- Telefoonnummer van uw contactpersoon.
- Iets om te lezen of te puzzelen.
- Makkelijk zittende kleding.
- Nachtkleding.
- Een schone joggingbroek of pyjamabroek (deze mag u pas aantrekken op de afdeling). Eventueel een ochtendjas en toiletartikelen (voor als u een nachtje moet blijven).
- Eventuele hulpmiddelen die u nodig heeft, zoals gehoorapparaten of rollator.
- Slippers of sloffen (om mee naar de behandelkamer en het toilet te lopen).

Thuislaten
Tijdens de behandeling mag u geen sieraden dragen. Vergeet ook niet om uw ringen af te doen. We raden u aan om geen kostbare dingen mee te nemen naar het ziekenhuis. Als er iets zoekraakt, is het ziekenhuis hier niet aansprakelijk voor.

Bezoek
U mag op de afdeling worden gebracht. Daarna vragen wij uw bezoek om weer te vertrekken. Wel mag er 1 bezoeker een uur voor uw ontslag naar de afdeling komen. Hij/zij kan u dan ook helpen met aankleden.

Opname

U meldt zich op het afgesproken tijdstip op afdeling Dagbehandeling G1, locatie Dordwijk. De afdeling Dagbehandeling bevindt zich op de eerste verdieping en is één grote ruimte met bedden en behandelstoelen (zie afbeelding 3). De tijd die met u is afgesproken is de tijd van uw opname en niet de tijd van uw behandeling. Dit is namelijk afhankelijk van de behandelduur van de patiënten die voor u aan de beurt zijn.

Afbeelding 3:
De Dagbehandeling.

De verpleegkundige vraagt u om een operatiejasje en -sokken aan te doen. Deze liggen voor u klaar op het nachtkastje. De verpleegkundige meet uw bloeddruk en uw temperatuur en het opnamegesprek vindt plaats.

De verpleegkundige brengt daarna een infuusnaaldje in uw arm in. Uw borst en oksel worden aan de kant van de implantatie zo nodig geschoren. Soms is het ook nodig om een gedeelte van uw rug te scheren.

De S-ICD wissel

De S-ICD-wissel vindt plaats op de behandelkamer die naast afdeling Dagbehandeling G1 ligt (zie afbeelding 4).

Afbeelding 4: De behandelkamer.

Plaatselijke verdoving
De S-ICD wordt geplaatst op de manier zoals u eerder in deze folder heeft kunnen lezen. U krijgt plaatselijke verdoving.

Om de S-ICD te kunnen wisselen, wordt gebruik gemaakt van de al bestaande ruimte onder de huid. Deze ruimte wordt de ‘pocket’ genoemd. De nieuwe S-ICD wordt aangesloten op de draad die u al heeft. De wissel duurt gemiddeld 1 uur. Als de S-ICD is gewisseld wordt het wondje gehecht.

Na de S-ICD-wissel

Na de wissel komt u terug op afdeling G1. De verpleegkundige controleert uw bloeddruk en de wond. U heeft 1 uur halfzittende bedrust. Voor de pijn mag u zo nodig paracetamol tabletten innemen. Gedurende 1 uur houdt u rust. U mag wel naar het toilet lopen als de wond droog is. U mag 2 uur na de wissel naar huis. Let op: soms kan dit door omstandigheden uitlopen.

Als u antistolling gebruikt, waarvoor u bij de Trombosedienst bent, zal dit in overleg met de cardioloog herstart worden.

De wonden

- Als de wond pijnlijk is, kunt u hiervoor paracetamol innemen volgens de op de verpakking aangegeven dosering.
- De eerste 3 dagen na de wissel moeten de wond droog blijven en mag u *niet douchen of baden*.
- Op de wond zit zowel een witte als een bruine pleister. De witte pleister, mag u eventueel na drie dagen verwijderen of eerder vervangen als de wond wat lekt.
  De bruine hechtpleister laat u zitten tot de eerste controle op de polikliniek van de S-ICD-specialist.

Controles

De eerste controle is ongeveer 10 dagen na de wissel bij de S-ICD-specialist. De S-ICD-specialist controleert de wond, verwijdert de hechtingen, controleert de batterij en meet de draad door. Ook controleert de S-ICD-specialist de instellingen van uw S-ICD en vraagt u of u klachten heeft.

Voortdurende registratie
Ook al voelt u niets van de S-ICD, het apparaat werkt wel degelijk. De S-ICD controleert en registreert voortdurend uw hartritme. De controle van de S-ICD is een belangrijk onderdeel van de behandeling. Alleen daarmee kunnen we onderzoeken of uw S-ICD goed werkt.
Tijdens de periodieke controles bekijkt de S-ICD-specialist steeds de instellingen van uw S-ICD. Ook controleert hij de kwaliteit van de elektrode en de levensduur van de batterij.

De S-ICD-Patiëntenpas

Het Albert Schweitzer ziekenhuis is verplicht alle cardiologie implantaten te registreren. Deze worden opgeslagen in de landelijke database NCDR. Deze is gevestigd in Amsterdam.
U krijgt een nieuwe S-ICD-Patiëntenpas. De pas wordt binnen acht weken aan u gegeven of naar u opgestuurd. Op dit pasje staat de naam van uw specialist en informatie over de bij u geïmplanteerde S- ICD. Ook staan er telefoonnummers op die u bij nood of bij vragen en problemen kunt bellen. Zorg dat u het pasje altijd bij u heeft als u een behandeling moet ondergaan.

Laat steeds het pasje zien aan de arts die van plan is om u te behandelen, zodat die op de hoogte is van uw S-ICD en zo nodig de eventuele behandeling kan aanpassen.

Leefregels

Zoals na de meeste operaties, kunt u zich beter de eerste dagen niet te veel inspannen.

Sporten
U mag de eerste 2 weken niet sporten, dit is mede afhankelijk van de wondgenezing. Wandelen en fietsen is geen probleem als de wond goed genezen is.

Werken
U mag na 2 weken weer werken. Dit is afhankelijk van de wondgenezing.

Uitgebreide informatie over onderstaande onderwerpen vindt u in uw folder ‘implantatie van de S-ICD:

- werken
- werken met huishoudelijke apparaten
- sterke elektrische apparaten
- sporten
- mobiele telefoon
- controlepoortjes
- terechte – en onterechte schokken

Op vakantie
Het is noodzakelijk dat de S-ICD-controles doorgaan om de juiste werking van de S-ICD te garanderen. Ook als er geen controle nodig is, is het verstandig om informatie in te winnen over de medische mogelijkheden in de buitenlandse verblijfplaats.

Autorijden en regelgeving

Als de wond goed is genezen, mag u na 1 week weer autorijden.

Na een schok van de S-ICD
De S-ICD kan een ‘terechte’ of een ‘onterechte’ schok geven (meer hierover leest u verderop in deze folder).

Na een terechte schok mag u 2 maanden niet rijden. Daarna komt u op controle bij de cardioloog. Het is aan uw cardioloog om toestemming te geven voor de rijbevoegdheid.
Er kunnen redenen zijn om rijbevoegdheid toch te weigeren.
Na een onterechte schok mag u niet autorijden totdat de S-ICD opnieuw is ingesteld of uw medicatie is bijgesteld. Ook dan mag u pas na controle door en toestemming van de cardioloog weer autorijden.

Als de S-ICD-actief wordt

Bellen

- Bij een S-ICD-schok zonder klachten of wanneer de S-ICD een pieptoon maakt, bel dan tijdens kantooruren of de eerstvolgende werkdag naar de polikliniek Cardiologie, tel. (078) 652 33 61.
  De medewerkers overleggen met de S-ICD-specialist en bellen u terug of hij belt u zelf terug.
- Bij meer dan één schok gedurende 24 uur of als u klachten heeft na een schok (pijn op de borst, hartkloppingen, kortademigheid of duizeligheid), belt u 112 en meldt u dat u schokken heeft gehad van een S-ICD.
  Er wordt dan een ambulance gestuurd die u naar de Eerste Hulp van locatie Dordwijk brengt. Als u buiten de regio bent wordt u naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis gebracht.

Instructies voor uw naaste(n)

- U belt ook 112 als de S-ICD-drager flauwvalt zonder een schok gevoeld te hebben.
- Als iemand niet bij kennis komt na twee S-ICD-schokken of binnen één minuut, belt u 112 en start u met reanimeren.

Complicaties

Bij iedere medische behandeling is er een kans op complicaties, echter de kans op een ernstige complicatie is minder dan één procent.

Bloeduitstorting

Als bij het insnijden van de huid een bloedvaatje geraakt wordt, ontstaat op die plaats een bloeduitstorting. Dit kan geen kwaad en verdwijnt meestal vanzelf na een paar dagen.

Ontsteking

Ook al wordt er zo steriel mogelijk gewerkt, toch blijven er weleens bacteriën in de wond achter die een ontsteking (infectie) veroorzaken.
Meestal is dan antibiotica nodig. Als de ontsteking tot in de S-ICD-pocket doordringt, moeten de S-ICD en de elektrode verwijderd worden. Er kan dan niet direct een nieuwe S-ICD en elektrode worden geplaatst: alle ontstekingen moeten eerst genezen.

Een cardioloog waarschuwen

We raden u aan uw wond goed in de gaten te houden.

Overleg met uw cardioloog:
- Als de wond blijft nabloeden.
- Als er plotseling een toenemende zwelling onder de pleister ontstaat.
- Bij problemen met de wond zoals roodheid of vochtigheid van de huid rondom de wond.
- Bij koorts (boven de 38˚C).
- Als de S-ICD meerdere keren in 24 uur een behandeling heeft afgegeven.

Bij klachten als gevolg van de S- ICD-implantatie belt u:
Op werkdagen tussen 08.00-17.00 uur:
Na opname afdeling G1: tel. (078) 654 29 52.
Na opname afdeling D1: tel. (078) 652 34 34.
U kunt ook tussen 08.00-12.00 en 13.00-16.30 uur naar de polikliniek Cardiologie bellen, tel. (078) 652 33 60.
Na 17.00 uur en in het weekend belt u naar de afdeling Spoedeisende Hulp: (078) 652 32 10.

Patiënten van het Beatrixziekenhuis in Gorinchem kunnen bellen naar de Spoedeisende Hulp van het Beatrixziekenhuis, tel. (0183) 64 44 44.

In uiterste nood belt u alarmnummer 112.

Als de S- ICD een schok afgeeft:
Bij een S-ICD-schok zonder klachten of wanneer de S-ICD een pieptoon maakt:
Op werkdagen tussen 08.00-12.00 en 13.00 en 17.00 uur bellen naar: polikliniek Cardiologie, tel. (078) 652 33 61.

Na 17.00 uur en in het weekend belt u naar de afdeling Spoedeisende Hulp, tel. (078) 652 32 10.
Bij twijfel belt u 112.

Bij meer dan één schok binnen 24 uur of als u klachten heeft na een schok (pijn op de borst, hartkloppingen, kortademigheid of duizeligheid): u belt 112.

Instructie voor uw naaste(n):
U belt 112 als de S-ICD-drager flauwvalt (ook zonder een schok gevoeld te hebben).
Als iemand niet bij kennis komt na twee S-ICD-schokken of binnen 1 minuut, belt u 112.

Tot slot

Als u verhinderd bent, wilt u ons dit dan uiterlijk 24 uur van tevoren laten weten? De afgesproken tijd voor de implantatie is een richttijd. Het kan soms voorkomen dat u moet wachten voordat u aan de beurt bent.

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen? Bel dan gerust naar de polikliniek Cardiologie, tel. (078) 652 33 60. Dat kan van maandag t/m vrijdag tussen 08.00-12.00 en 13.00-16.30 uur.

U kunt uw vragen ook stellen aan de S-ICD-verpleegkundige, tel. (078) 654 29 15. De S-ICD-verpleegkundige is op maandag tot en met vrijdag (behalve dinsdag) tussen 08.30 -17.00 uur aanwezig. Soms staat de secretaresse u te woord. Zij geeft uw vraag door aan de S-ICD-verpleegkundige. U kunt haar ook mailen: icdverpleegkundige@asz.nl

Meer informatie
Meer informatie over het Albert Schweitzer ziekenhuis en de verschillende onderzoeken en behandelingen kunt u vinden op onze website www.cardiologie.asz.nl

Andere organisaties
Nederlandse Hartstichting
Pr. Catharina-Amaliastraat 10, 2496 XD, Den Haag
Gratis informatielijn: 0900 3000 300 (maandag t/m vrijdag van 08.30-17.00 uur)
www.hartstichting.nl

Stichting S-ICD-dragers Nederland (STIN)
Hof van Holland 61, 1508 XR, Zaandam
info@stin.nl
www.stin.nl

Harteraad (patiëntenvereniging)
Postbus 300
2501 CH Den Haag
tel. 088 11 11 600 of info@harteraad.nl
www.harteraad.nl

Geef hier uw mening over deze folder*: www.asz.nl/foldertest/*

Behandelpadapp
Download de gratis app ‘Patient Journey’. Accepteer de push notificaties en zoek bij zorginstelling naar ‘Asz Behandelpad’. Daarna kiest u bij behandeling voor Welkom bij het Hartcentrum (onder het specialisme Cardiologie) en druk op start
Daar vindt u onder andere alle informatie over het hart, de onderzoeken en behandelingen, de afdelingen van ons Hartcentrum, folders, onze cardiologen, informatie na ontslag etc.

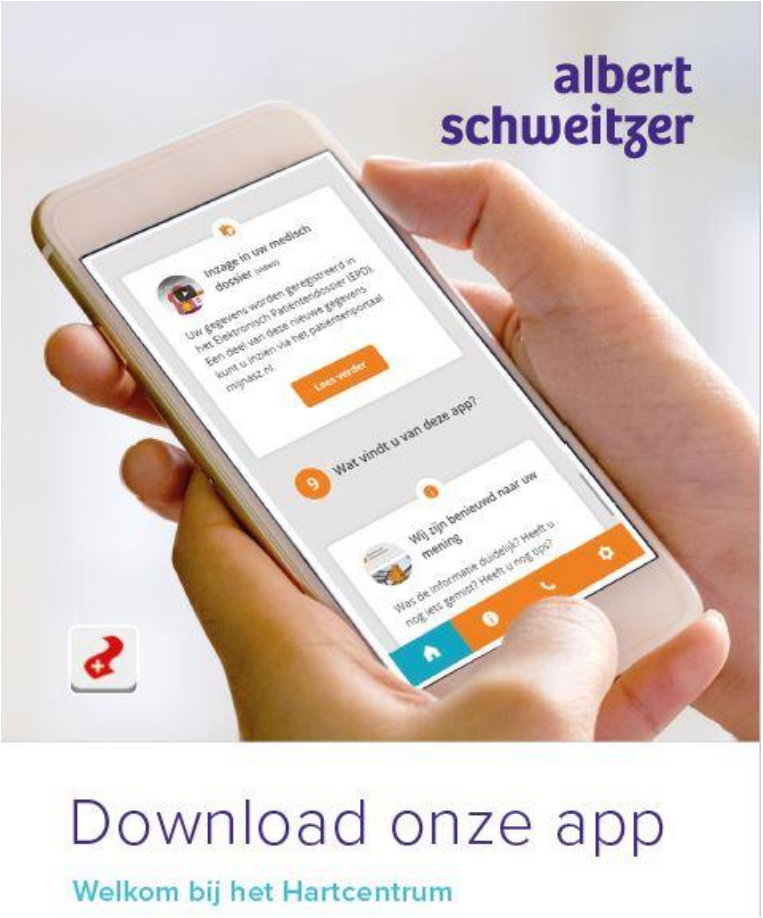

Albert Schweitzer ziekenhuis
december 2025
pavo 1247